

Istungidokument

A9-0019/2022

3.2.2022

RAPORT

2020. aasta ELi kodakondsuse ning kodanike võimendamise ja nende õiguste kaitsmise aruande kohta
(2021/2099(INI))

Petitsioonikomisjon

Raportöör: Yana Toom

SISUKORD

	Lehekülg
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI.....	15
TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	16
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS.....	17

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

2020. aasta ELi kodakondsuse ning kodanike võimestamise ja nende õiguste kaitsmise aruande kohta (2021/2099(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikleid 2, 6 ja 9–12 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 18–25,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 21 ja artikleid 39–46,
- võttes arvesse petitsiooniõigust, mille Euroopa Parlament sätestas ELi toimimise lepingu artikli 24 lõikes 2 ja artiklis 227 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 44,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pere liikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil¹ („vaba liikumise direktiiv“);
- võttes arvesse nõukogu 19. detsembri 1994. aasta direktiivi 94/80/EÜ, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida liikmesriigi kohalikel valimistel², ja nõukogu 6. detsembri 1993. aasta direktiivi 93/109/EÜ, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel³,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrust (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri)⁴,
- võttes arvesse nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega⁵,
- võttes arvesse nõukogu 25. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta⁶,
- võttes arvesse 15. detsembri 2020. aasta komisjoni raportit „2020. aasta aruanne ELi kodakondsuse kohta. Kodanike võimestamine ja nende õiguste kaitsmine“ (COM(2020)0730),

¹ ELT L 158, 30.4.2004, lk 77.

² ELT L 368, 31.12.1994, lk 38.

³ ELT L 329, 30.12.1993, lk 34.

⁴ ELT L 243, 15.9.2009, lk 1.

⁵ ELT L 338, 23.12.2003, lk 1.

⁶ ELT L 16, 23.1.2004, lk 44.

- võttes arvesse komisjoni 15. detsembri 2020. aasta aruannet (esitatud ELi toimimise lepingu artikli 25 kohaselt) „ELi kodakondsuse tugevdamiseks aastatel 2016–2020 tehtud edusammud“ (COM(2020)0731),
- võttes arvesse komisjoni avaliku konsultatsiooni „ELi kodakondsusega seotud õigused 2020. aastal“ tulemusi ja 2020. aasta juulis avaldatud kiiruuringu Eurobaromeeter 485 „ELi kodakondsus ja demokraatia“ tulemusi, millest ilmnes, et COVID-19 pandeemia ajal on paljudel ELi kodanikel olnud raskusi arstiabi saamisel, lastehoiuteenuste kasutamisel, piiril kehtivate piirangute kohta teabe saamisel jne,
- võttes arvesse oma 12. detsembri 2017. aasta resolutsiooni ELi kodakondsuse 2017. aasta aruande ja kodanike õiguste tugevdamise kohta demokraatlike muutuste liidus⁷,
- võttes arvesse oma 12. veebruari 2019. aasta resolutsiooni aluslepingute nende sätete rakendamise kohta, mis käsitlevad ELi kodakondsust⁸,
- võttes arvesse komisjoni 17. juuni 2020. aasta aruannet demograafiliste muutuste mõju kohta,
- võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/2102 avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste juurdepääsetavuse kohta⁹,
- võttes arvesse Euroopa Komisjoni puuetega inimeste õiguste strateegiat aastateks 2021–2030,
- võttes arvesse 27. jaanuari 2021. aasta rohelist raamatut elanikkonna vananemise kohta „Põlvkondadevahelise solidaarsuse ja vastutuse edendamine“, (COM(2021)0050),
- võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 20. märtsi 2019. aasta teabearuannet puuetega inimeste tegeliku õiguse kohta Euroopa Parlamendi valimistel hääletada,
- võttes arvesse oma 24. novembri 2020. aasta resolutsiooni Schengeni süsteemi ja COVID-19 kriisi ajal võetud meetmete kohta¹⁰ ja 17. septembri 2020. aasta resolutsiooni ELi tervisehinnangute ja riskide liigitamise koordineerimise kohta COVID-19 kontekstis ning pandeemia tagajärgede kohta Schengeni alale ja ühtsele turule¹¹,
- võttes arvesse oma 19. juuni 2020. aasta resolutsiooni piiriüleste ja hooajatöötajate

⁷ ELT C 369, 11.10.2018, lk 11.

⁸ ELT C 449, 23.12.2020, lk 6.

⁹ ELT L 327, 2.12.2016, lk 1.

¹⁰ ELT C 425, 20.10.2021, lk 7.

¹¹ ELT C 385, 22.9.2021, lk 159.

- kaitse kohta Euroopas seoses COVID-19 kriisiga¹²,
- võttes arvesse oma 8. juuli 2020. aasta resolutsiooni intellektipuudega inimeste ja nende perede õiguste kohta COVID-19 kriisi ajal¹³,
 - võttes arvesse oma 24. novembri 2020. aasta resolutsiooni kodutuse määra vähendamise kohta ELis¹⁴,
 - võttes arvesse oma 17. detsembri 2020. aasta resolutsiooni Euroopa kodanikualgatuse „Minority SafePack– miljon allkirja mitmekesisuse edendamiseks Euroopas“ kohta¹⁵ ja 7. veebruari 2018. aasta resolutsiooni vähemuste kaitse ja mittediskrimineerimise kohta ELi liikmesriikides¹⁶,
 - võttes arvesse oma 14. septembri 2021. aasta resolutsiooni LGBTIQ õiguste kohta ELis¹⁷,
 - võttes arvesse oma 7. oktoobri 2021. aasta resolutsiooni „Puudega inimeste kaitse petitsioonide abil ja selles vallas saadud kogemused“¹⁸,
 - võttes arvesse oma 11. märtsi 2021. aasta resolutsiooni Euroopa Ombudsmani 2019. aasta tegevust käsitleva aastaaruande kohta¹⁹ ja 16. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni Euroopa Ombudsmani 2018. aasta tegevust käsitleva aastaaruande kohta²⁰,
 - võttes arvesse oma 17. detsembri 2020. aasta resolutsiooni petitsioonikomisjoni 2019. aasta arutelude tulemuste kohta²¹,
 - võttes arvesse oma 16. detsembri 2021. aasta resolutsiooni petitsioonikomisjoni 2020. aasta tegevuse kohta²²,
 - võttes arvesse parlamendi petitsioonikomisjoni (PETI) raporti projekti „Kodanike kaasamine: petitsiooniõigus, õigus esitada kaebus Euroopa Ombudsmanile ja Euroopa kodanikualgatus“,
 - võttes arvesse petitsioonikomisjoni raporti projekti Euroopa Ombudsmani 2020. aasta tegevust käsitleva aastaaruande kohta (A9-0342/2021),
 - võttes arvesse alates 2018. aastast petitsioonikomisjoni korraldatud avalikke kuulamisi ELi kodakondsusega seonduvatel teemadel, eelkõige 26. mai 2021. aasta kuulamist „Institutsioonidevahelised suhted petitsioonide käsitlemisel: Euroopa Komisjoni roll“, 29. oktoobri 2020. aasta kuulamist „Liidu kodakondsus: võimestamine, kaasamine,

¹² ELT C 362, 8.9.2021, lk 82.

¹³ ELT C 371, 15.9.2021, lk 6.

¹⁴ ELT C 425, 20.10.2021, lk 2.

¹⁵ ELT C 445, 29.10.2021, lk 70.

¹⁶ ELT C 463, 21.12.2018, lk 21.

¹⁷ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0366.

¹⁸ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0414.

¹⁹ ELT C 474, 24.11.2021, lk 82.

²⁰ ELT C 270, 7.7.2021, lk 105.

²¹ ELT C 445, 29.10.2021, lk 168.

²² Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0507.

osalemine“, mis korraldati koos õiguskomisjoni, põhiseaduskomisjoni ning kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoniga (LIBE), 1. veebruari 2018. aasta kuulamist „Kodanike õigused pärast Brexitit“, mis korraldati koos tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni ning LIBE-komisjoniga, ning 21. veebruari 2018. aasta kuulamist „Euroopa kodanikualgatus: komisjoni ettepaneku hindamine uue kodanikualgatuse määruse loomise kohta“, mis korraldati koos põhiseaduskomisjoniga,

- võttes arvesse kultuuri- ja hariduskomisjoni ja LIBE-komisjoni koostöös petitsioonikomisjoniga 15. oktoobril 2020 korraldatud avalikku kuulamist Euroopa kodanikualgatuse „Minority SafePack – miljon allkirja mitmekesisuse edendamiseks Euroopas“ teemal,
 - võttes arvesse 27. novembri 2018. aasta parlamentidevahelist komisjonide kohtumist „Parlamentide võimestamine ja kodanike õiguste rakendamine liidu õiguse kohaldamisel“, mis korraldati koos petitsioonikomisjoni ja õiguskomisjoniga,
 - võttes arvesse oma kodanike õiguste ja põhiseadusküsimuste poliitikaosakonna poolt petitsioonikomisjoni palvel aastatel 2019, 2020 ja 2021 tellitud uuringuid „Petitsioonide rolli ja mõju tugevdamine osalusdemokraatia instrumendina. Kodanike seisukohtadest tehtud järeldused 10 aastat pärast Lissaboni lepingu jõustumist“ (29. oktoober 2021), „Vikerkaareperede vaba liikumise takistused ELis“ (8. märts 2021), „Kohalikel valimistel ja Euroopa valimistel osalemise takistused ELis“ (15. september 2020) ning „Petitsioonikomisjoni saavutused aastate 2014–2019 parlamendikoosseisu ajal ja tulevased proovikivid“ (3. juuli 2019),
 - võttes arvesse kodanike õiguste ja põhiseadusküsimuste poliitikaosakonna poolt petitsioonikomisjoni palvel korraldatud töötubasid LGBTI+-inimeste õiguste kohta ELis (22. märtsil 2021. aastal) ja puuetega inimeste õiguste kohta (28. oktoobril 2020. aastal), võttes arvesse Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingut²³ (väljaastumisleping),
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
 - võttes arvesse petitsioonikomisjoni raportit (A9-0019/2022),
- A. arvestades, et ELi kodakondsus on üks ELi kõige käegakatsutavamaid saavutusi ja tagab ELi kodanikele põhiõigused, sealhulgas vaba liikumise ELis, õiguse osaleda Euroopa Liidu demokraatlikus elus ja õiguse olla kaitstud diskrimineerimise eest, ning võrdsed võimalused;
- B. arvestades, et Brexit on näidanud, kui olulised on ELi kodakondsusega seotud õigused ja nende määrav roll miljonite ELi kodanike igapäevaelus, samuti suurendanud ELis teadlikkust nende õiguste võimalikust kaotamisest ja sellega kaasnevatest tagajärgedest, millest annavad tunnistust suur hulk petitsioone, mille on esitanud Ühendkuningriigis elavad ELi kodanikud ja ELi liikmesriikides elavad Ühendkuningriigi kodanikud selle kohta, millised on Brexiti tagajärjed nende staatusele ELi kodanikena;
- C. arvestades, et õigusriigi põhimõte on üks liidu aluspõhimõtteid ning arvestades, et selle

²³ ELT C 384I, 12.11.2019, lk 1.

- kaitse tagab põhiõiguste ja demokraatia austamise;
- D. arvestades, et liikumisvabadus, mis võimaldab igal ELi kodanikul elada, töötada või õppida ja kasutada õigust tervishoiule mis tahes liikmesriigis, on üks ELi alustaladest;
 - E. arvestades, et kodanikuaktiivsus on paremini tagatud juhul, kui kodanike põhivajadused on täidetud; arvestades, et seetõttu on miinimumpalgaga tagatav kaitse väga oluline ja see on eeltingimus, ilma milleta ei ole võimalik saavutada ELi püstitatud eesmärki, et kedagi ei jäeta kõrvale;
 - F. arvestades, et inimesed, kellel on ebakindel töö ja ebakindlad elamistingimused, tunnevad end sageli tõrjutuna ning osalevad ühiskondlikus elus, kodanikuühiskonnas ja valimistel vähem või ei osale üldse;
 - G. arvestades, et kodutute probleem pole mitte ainult ebakindlad elamistingimused, vaid sageli on neil ka piiratud juurdepääs teabele, millised on nende õigused ja õiguste kaitsmise vahendid, või puudub selline juurdepääs täiesti;
 - H. arvestades, et haavatava, ebasoodsas olukorras oleva või alaesindatud rühma määratlus on liikmesriigiti väga erinev ning võib sõltuda liikmesriigis antud hetkel valitsevast poliitilisest ja sotsiaalsest olukorrast;
 - I. arvestades, et paljud piiriala- ja hooajatöötajad töötavad keerulistes, kahjulikes ja ohtlikes tingimustes, mille puhul on töökohakindlus, sotsiaalkindlustuskate või juurdepääs sotsiaalhüvitistele ebapiisav või puudub hoopiski; arvestades, et paljud piiriala- ja hooajatöötajad on pärit haavatavatest sotsiaalsetest rühmadest ja piirkondadest; arvestades, et COVID-19 kriis on paljude piiriala- ja hooajatöötajate niigi ebakindlat olukorda veelgi süvendanud ning neid kaitsvate kehtivate õigusnormide rakendamise lünklikuks muutnud;
 - J. arvestades, et COVID-19 puhang on tekitanud vaba liikumise valdkonnas kogu ELis hulga enneolematuid probleeme, kusjuures paljud liikmesriigid on kehtestanud eriolukorra meetmetena reisipiiranguid ja kontrolli sisepiiridel; arvestades, et ELi kodanikud esitasid märkimisväärse arvu petitsioone, milles väljendati tõsist muret riiklike eriolukorra meetmete mõju üle nende vabadusele reisida, töötada ja välismaal õppida ning nende võimalusele luu ja säilitada piiriüleseid perekonnasidemeid;
 - K. arvestades, et pandeemia on eriti kahjulik mõju puuetega inimeste ja eakate olukorrale, sest piirab oluliselt nende võimalusi kasutada oma õigusi;
 - L. arvestades, et petitsioonikomisjon on saanud märkimisväärse arvu petitsioone, milles on tuntud muret terves ELis LGBTIQ-inimeste ja vikerkaareperekondade (nt perekonnad, mille vähemalt üks liige on LGBTIQ kogukonna liige) kogetava diskrimineerimise pärast, eelkõige nende liikumisvabaduse rakendamisel ELis, mis viib kahjulike tagajärgedeni nende laste õigustele ja huvidele;
 - M. arvestades, et põhiõiguste harta artikliga 21 keelatakse sõnaselgelt igasugune diskrimineerimine mis tahes alusel, näiteks soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi,

sünnipära, puude, vanuse või seksuaalsete sättumuste alusel ja et see on ELi kodakondsuse esmane väljendus; arvestades, et samal ajal on see liikumisvabaduse eduka kasutamise oluline aspekt, nagu on ilmnunud ka eelnimetatud petitsioonides;

- N. arvestades, et ligikaudu 50 miljonit inimest ELis kuulub rahvusvähemusse või mõnda vähemuskeele kogukonda; arvestades, et komisjon ei ole vastusena Euroopa kodanikualgatusele „Minority SafePack – miljon allkirja mitmekesisuse edendamiseks Euroopas“ võtnud seadusandlikke meetmeid, kuigi algatus sai parlamendi valdava enamuse toetuse;
- O. arvestades, et kodakondsuse andmise ja äravõtmise tingimused on iga liikmesriigi määrata;
- P. arvestades, et petitsioonide kohaselt on liikuvatel ELi kodanikel ja elanikel valimisõiguse kasutamisel mõnes liikmesriigis endiselt raskusi halduskoormuse, bürokraatia ja keelebarjääri tõttu ning mõnede liikmesriikide asutuste eksitava teabe või koostöö puudumise tõttu;
- Q. arvestades, et puuetega inimesed seisavad seoses oma õigusega hääletada ja saada valitud, õigusega saada valimiseeskirjade, -menetluste, -programmide ja -debattide kohta teavet viisil, mis oleks kohandatud eri tüüpi puudega inimeste vajadustele, endiselt silmitsi õiguslike, praktiliste ja füüsiliste takistustega ning on seetõttu jätkuvalt valimistel alaesindatud; arvestades, et andmed alaesindatud rühmade valimisaktiivsuse kohta on endiselt piiratud;
- R. arvestades, et ELi kodanike õigus osaleda ELi demokraatlikus elus ulatub kaugemale hääletamisest või Euroopa valimistel kandideerimisest; arvestades, et aluslepingutega tagatakse mitu osalusvahendit, mille eesmärk on julgustada kodanikke ELi asjades otse kaasa lööma, sealhulgas petitsiooniõigus, õigus esitada kaebus Euroopa Ombudsmanile ja õigus esitada Euroopa kodanikualgatus;
- S. arvestades, et mõnes ELi liikmesriigis ei saa kodakondsuseta isikud, kellel on pikaajalise elaniku staatus, demokraatlikus elus täiel määral osaleda ja eelkõige ei ole neil õigust osaleda kohalikel ja/või Euroopa Parlamendi valimistel; arvestades, et komisjon ei esitanud soovitusi kodakondsuseta vähemuste, näiteks romade võrdsete õiguste ühtlustamise kohta; see ettepanek tehti tegelikult kodanikualgatuses „Minority SafePack – miljon allkirja mitmekesisuse edendamiseks Euroopas“;
- T. arvestades, et EL peab kooskõlas väljaastumislepinguga kaitsma Ühendkuningriigis elavaid ELi kodanikke;
- U. arvestades, et eakad on aktiivne elanikkonnarühm, kes annab ühiskondlikku ellu tähtsa ja väärtusliku panuse seeläbi, et osaleb vabatahtlikus tegevuses, sotsiaalsetes algatustes ning hoolitseb ülalpeetavate eest ja toetab neid;
- V. arvestades, et kaupadele ja teenustele, sealhulgas avalikele teenustele juurdepääs eeldab järjest suuremal määral digioskusi;
- W. arvestades, et digipööre toob kaasa võimalusi ja ohtusid kõikide põlvkondade, eelkõige eakate jaoks; arvestades, et tehnoloogilised muutused võivad mõjutada negatiivselt

eakaid, kellel puuduvad piisavad teadmised ja oskused digitaaltehnoloogia kasutamiseks ning sellele juurdepääs; arvestades, et eakad kannatavad sageli diskrimineerimise, vägivalda, isoleerituse, üksinduse, tõrjutuse ja piiratud autonoomia all, näiteks seepärast, et digilahendusi kasutusele võttes ei arvestata nende vajadustega;

1. võtab teadmiseks komisjoni aruande „2020. aasta aruanne ELi kodakondsuse kohta. Kodanike võimendamise ja nende õiguste kaitsmine“ ja tunneb heameelt komisjoni jätkuva pühendumuse üle kaitsta ELi kodanike õigusi, samuti selle üle, et regulaarselt hinnatakse ebasoodsas olukorras olevatest rühmadest pärit inimeste, sealhulgas puuetega inimeste ja eakate võimalusi ja takistusi kodanikuõiguste kasutamisel; peab kahetsusväärseks, et komisjoni pakutud 18 meetmest on ainult kaks seotud seadusandlusega; rõhutab vajadust ELi kodanike õiguste üksikasjaliku hindamise järele ning täpselt määratletud ja konkreetsete kohustuste, meetmete ja õigusloomeliste algatuste järele järgmiseks kolmeks aastaks; toonitab asjaolu, et aruanne ELi kodakondsuse kohta, järgides Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 25 sätestatud menetlust, peaks lõppeesmärgina tooma kaasa konkreetseid algatusi kodanikega seotud õiguste ja vabaduste koondamiseks ELi kodakondsuse põhikirja raamesse, sarnaselt Euroopa sotsiaalõiguste sambaga, hõlmates Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud põhiõigusi ja -vabadusi koos Euroopa sotsiaalõiguste samba raames sätestatud sotsiaalõigustega ja ELi lepingu artiklis 2 sätestatud väärtustega, mis on Euroopa avaliku ruumi määravad elemendid, sealhulgas selle avaliku ruumi valitsemismudel, inimväärikus, vabadus, õigusriik, demokraatia, pluralism, sallivus, õiglus ja solidaarsus, võrdsus ja mittediskrimineerimine, mida võetaks arvesse aluslepingute tulevasel muutmisel;
2. peab kiiduväärseks, et komisjon paneb taas rõhku õigusriigi põhimõtte järgimisele liikmesriikides;
3. rõhutab, et kohtusüsteemi sõltumatus, õiguskaitse kättesaadavus, väljendusvabadus, vabadus saada ja levitada teavet ning meedia pluralism on õigusriigi olulised komponendid; kutsub komisjoni üles kaitsma neid ELi alusväärtusi juhul, kui liikmesriigid neid ei austa;
4. tuletab meelde, et vahendid, millega sekkutakse eraelu puutumatusse õigusesse ja isikuandmete kaitsesse, peavad lisaks õigusliku aluse omamisele olema ka vajalikud ja proportsionaalsed, nagu on nõutud isikuandmete kaitse üldmääruses ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas;
5. tuletab meelde, et ELi projekti keskmises olevat liikumisvabadust on tõsiselt mõjutanud COVID-19 puhanguga kaasnenud enneolematu tervisekriis ning sellega seonduvad riiklikud eriolukorra meetmed, sealhulgas reisimispiirangud ja ajutine kontrolli taastamine sisepiiridel; kordab, et nendel meetmetel on olnud märkimisväärne negatiivne mõju eraeludele, tööle, perekondadele ning majanduslikele ja sotsiaalsetele tingimustele, millest annab tunnistust petitsioonide arvukus; rõhutab, et kõik riiklikud eriolukorra meetmed peaksid olema proportsioonis nende algse eesmärgiga piirata COVID-19 puhangut; kutsub seoses sellega komisjoni üles jätkama COVID-19 meetmete ja nende mõju jälgimist ELi kodanike õigustele; julgustab liikmesriike riiklike eriolukorra meetmeid (kohe kui need enam ei ole vajalikud) järk-järgult vähendama; rõhutab, et COVID-19 pandeemia on kahjulik mõju kodanike, eelkõige

pensionidõiguste arvutamisel nõuetekohaselt arvesse võtta;

10. kutsub liikmesriike üles võtma koordineerimis- ja koostöömeetmeid, et lahendada tulemuslikult probleeme, mis on seotud sõidukite registreerimise topeltmaksustamise, maksualase diskrimineerimise ja topeltmaksustamisega mis tahes piiriüleses kontekstis, ning võtma paremini arvesse töötajate piiriülese liikuvuse tegelikku olukorda; on seisukohal, et topeltmaksustamise küsimusi ei käsitleta kehtivates kahepoolsetes maksulepingutes ja liikmesriikide ühepoolsetes meetmetes piisavalt ning nendega tuleks kooskõlastatult ja õigeaegselt tegeleda ELi tasandil;
11. rõhutab, et kodakondsusetus on takistuseks ELi kodakondsusega seotud õiguste kasutamisele; peab kahetsusväärseks ELi pikaajalise elaniku staatuse alusel tagatavate õiguste vähesust ja liikmesriikide võimalust piirata vaba liikumist; on tõsiselt mures asjaolu pärast, et ELi *acquis'* alusel kaitstakse diskrimineerimise eest ainult ELi kodanikke; rõhutab, et seetõttu ei saa pikaajalise elaniku staatusega kodakondsuseta isikud kasutada isikute või teenuste vaba liikumise õigust, nad ei ole hõlmatud viisaeeskirjaga ja neil ei ole samasuguseid õigusi, nagu on sätestatud näiteks Brüsseli IIa määruses; kutsub komisjoni üles vaatama üle nõukogu direktiivi 2003/109/EÜ ning tekitama võimalusi, et lähendada ELi pikaajalise elaniku staatust ELi kodaniku staatusele;
12. soovitab, et ELi kodakondsuse andmise kohta kehtestataks ühtsed eeskirjad, mis kehtiksid kõigis liikmesriikides;
13. väljendab heameelt, et komisjon on teatanud oma kavatsusest vaadata läbi konsulaarkaitse normid; palub, et komisjon hindaks selle läbivaatamise käigus ka konsulaarkaitse kättesaadavust eri liiki puudega inimestele; nõuab tungivalt, et komisjon tagaks abi andmise esindamata liikmesriikidest pärit ELi kodanikele; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid annaksid konsulaarkaitse saamise õiguse ka isikutele, kellel on mingi liikmesriigi väljastatud reisidokument, isegi kui nad ei ole selle riigi kodanikud;
14. tuletab meelde, et miinimumpalgal on tähtis roll selles, et tagada Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamine ja et kedagi ei jäetaks kõrvale; rõhutab piiriala- ja hooajatöötajate ebakindlat olukorda, mida COVID-19 kriis on veelgi süvendanud; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegelema haavatavusega, millega puutuvad kokku piiriülesed ja hooajatöötajad COVID-19 kriisi kontekstis, ning tagama kõigile ELi töötajatele kõrgetasemeline sotsiaalkaitse ning õiglased ja nõuetekohaselt tasustatud töökohad, sealhulgas tagades, et kohaldatakse ja järgitakse liidu õigust, mis käsitleb tööjõu liikuvust ning õigust võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu saamisele; on seisukohal, et niisugune lähenemisviis on ülimalt oluline selleks, et hoida ära ELi kodanike tõrjumist, suurendada nende võimalusi osaleda täielikult ja aktiivselt meie demokraatias ning kaitsta nende õigusi, mis tulenevad ELi kodakondsusest;
15. märgib, et puudega inimeste staatuse vastastikuse tunnustamise mehhanismi puudumine on üks põhjuseid, miks puudega inimestel on raske kasutada oma õigusi, mis on seotud vaba liikumise, hariduse, tööhõive ja kultuuriväärtuste kättesaadavusega; toetab vastastikku tunnustatava ELi puudega isiku kaardi väljatöötamist, et tagada ELis võrdne juurdepääs teatud hüvedele; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma kasutusele ELi

puudega isiku kaart, et tagada puudega isikutele liikumisvabadus:

16. nõuab tungivalt, et kõik liikmesriigid ratifitseeriks ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni ja allkirjastaks selle protokollid; nõuab tungivalt, et komisjon võtaks selle konventsiooni ratifitseerimisega seoses vajalikud meetmed, et puuetega inimesed saaksid täielikult kasutada oma õigusi ELi kodanikuna ilma igasuguse diskrimineerimiseta;
17. tunneb muret, et keeruliste elamistingimuste tõttu on kodutud tõrjutud ja neil pole piisavalt teavet; kutsub liikmesriike võtma meetmeid, et kaitsta kodutuid ja nende õigusi, korraldama kampaaniaid nende teavitamiseks ja hõlbustama seeläbi nende kaasamist sotsiaalsesse ja poliitilisse ellu ning kodanikuühiskonda;
18. võtab teadmiseks komisjoni poolt oma 2020. aasta aruandes ELi kodakondsuse kohta teatavaks tehtud kavatsuse ajakohastada direktiive, milles käsitletakse liikuvate ELi kodanike hääletamisõigusi kohalikel ja Euroopa Parlamendi valimistel (nõukogu direktiivid 94/80/EÜ ja 93/109/EÜ); rõhutab sellega seoses, et kiiremas korras tuleb eemaldada kõik tõkked ja raskused, mis takistavad liikuvatel ELi kodanikel, sealhulgas puudega inimestel, hääletamisõigusi kasutada, ning suurendada ja hõlbustada kohalikke ja Euroopa Parlamendi valimisi ja hääletusmenetlusi käsitleva teabe pakkumist (näiteks ühtse, täielikult kättesaadava ELi-ülese teabeplatvormi kaudu), ergutada liikmesriike eelkõige kohalikul tasandil hõlbustama liikuvate ELi kodanike hääletamisõiguste kasutamist ning uurida ja rakendada kaughääletuse, sealhulgas elektroonilise hääletamise võimalusi, et suurendada ja hõlbustada demokraatlikku osalust; rõhutab, et kaughääletuseks peavad liikmesriigid tagama, et elektrooniliste ja internetisüsteemide kavandamine ja kasutuselevõtmine oleks läbipaistev ning et arvet saaks pidada nii käsitsi kui elektrooniliselt, ilma et see ohustaks hääletuse salastatust ja isikuandmete kaitset kooskõlas kohaldatava liidu õigusega; tuletab meelde, et mõnes liikmesriigis on puudega inimesed, kelle suhtes kohaldatakse kaitsemeetmeid (nt eestkoste), jäetud poliitikas osalemisest automaatselt kõrvale ja seega on nad jäetud ilma ka hääleõigusest; rõhutab, et niisugusest drastilisest lahendusest tuleb loobuda ja selle asemel tuleb puudega inimesi teatavates eluvaldkondades hoopis toetada; tunneb sellega seoses heameelt komisjoni lubaduse üle teha liikmesriikide ja Euroopa Parlamendiga koostööd, et tagada puudega inimeste poliitilised õigused teistega võrdsel alusel ja eelkõige tagada selle õiguse kasutamine järgmistel Euroopa Parlamendi valimistel;
19. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles vahetama ja edendama Euroopa valimiskoostöö võrgustikus parimaid tavaid selle kohta, kuidas käsitleda ebasoodsas olukorras kodanikerühmade spetsiifilisi valimistega seotud vajadusi, et suurendada nende osalemist valimistel ja tagada neile võimalus järgmistel Euroopa Parlamendi valimistel oma hääletamisõigusi ka tegelikult kasutada; rõhutab sellega seoses, et alaesindatud hääletajate kategooriate kohta on vaja põhjalikke andmeid ja tuleb leppida kokku ebasoodsas olukorras rühmade põhimääratlustes, mis võivad hõlmata selliseid rühmi nagu naised, LGBTIQ-inimesed, rändajad ja pagulased, väikese sissetulekuga leibkondade liikmed, rassilised, etnilised või keelevähemused ja puuetega inimesed;
20. tuletab lisaks meelde, et petitsioonide sisuks on sageli välismaal elavate ELi kodanike valimisõigused; märgib, et mitmed liikmesriigid jätavad oma kodanikud pärast teise ELi liikmesriiki kolimist ilma riiklikel parlamendivalimistel hääletamise õigusest; usub, et

ELi kodanikelt hääleõiguse ära võtmine nende välismaal elamise tõttu koos nende elukohariigi riiklikel valimistel hääletamise õiguse mittetunnustamisega võib takistada nende liikumisvabadust ja võib tuua kaasa poliitikas osalemise põhiõigusest ilmajätmise; rõhutab, et mitu liikmesriiki on võtnud teise ELi liikmesriigi kodanikest pikaajalistel elanikel õiguse hääletada kohalikel ja Euroopa Parlamendi valimistel;

21. rõhutab, et 2020. aasta Euroopa kodakondsuse aruannet käsitlevas avalikus konsultatsioonis osalenud vastajatest arvas üle 60%, et ELi kodanike teavitamiseks nende õigustest ei tehta piisavalt; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles parandama ELi kodanike teavitamist nende õigustest ja kohustustest, nii et see teave oleks kättesaadav ka eri liiki puuetega inimestele, ning tagama, et igaüks saaks oma õigusi kasutada nii päritoluriigis kui ka kõigis teistes liikmesriikides; rõhutab, kui tähtis on see, et riigi tasandil oleksid olemas veebisaidid, millel selgitatakse ELi kodanikele nende õigusi ja seda, kuidas võtta ühendust parlamendiliikmetega ning jälgida nende antud hääli ja tehtud otsuseid;
22. innustab liikmesriike suurendama koolide õppekavades ELi küsimuste, sealhulgas ELi kodanike õiguste alase poliitilise hariduse osakaalu ja õpetajakoolitust vastavalt kohandama; on arvamusel, et liikmesriigid peaksid oma haridussüsteemidega edendama koolide külaskäike ELi institutsioonidesse; rõhutab, et hariduse kättesaadavusel on ülitähtis roll tulevaste kodanike teadlikkuse suurendamises;
23. tunnistab, et ELi osalusraamistiku praegune ülesehitus võib tekitada inimestes kahtlusi selles, milline kanal nende vajadustega paremini sobib, ning takistab neid seega ELi institutsioonidega suhtlemisel kättesaadavaid vahendeid kasutamast; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles looma asjakohased vahendid, et tagada ELi kodanike ja elanike täielik teavitamine nende õigusest esitada Euroopa Parlamendile petitsioone ja nende õigusest pöörduda Euroopa Ombudsmani poole, et kaitsta nende õigusi ja teatada mis tahes rikkumistest, nagu on ette nähtud harta artiklis 44 ja ELi toimimise lepingu artiklis 227;
24. nõuab, et loodaks internetipõhine ühtne kontaktpunkt, mis koondaks kõik ELi osalusvahendid ja pakuks teavet, nõu ja toetust ELi ametnikega suhtlemisel kõigis liidu ametlikes keeltes ja sellisel kujul, et eri liiki puuetega inimesed saaksid seda kasutada, nii et iga kasutaja saaks leida enda jaoks kõige sobivama kanali; see aitaks lähendada kodanikke ELile ja tugevdada nende demokraatliku osalust; loodab, et selline ühtne kontaktpunkt lihtsustaks eri osalusvahendite kasutamist ja võimaldaks kasutada kogu nende potentsiaali;
25. tuletab meelde oma toetust Euroopa tuleviku konverentsile; on kindlalt veendunud, et see konverents annab võimaluse osaleda ELi demokraatlikus protsessis alt ülespoole lähenemisviisi alusel; kordab oma nõudmist, et konverentsi raames esitataks konkreetsed soovitused, mida institutsioonid peaksid järgima ja mis tuleks tegudeks muuta; kutsub kõiki konverentsi osalisi üles tagama, et selle tulemuste suhtes võetaks tegelikke järelmeetmeid;
26. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon ja petitsioonikomisjoni raport nõukogule, Euroopa Komisjonile, Euroopa Ombudsmanile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning nende petitsioonikomisjonidele ja riiklikele

ombudsmanidele või nendega samaväärsetele pädevatele organitele.

SELETUSKIRI

ELi kodakondsus on üks Euroopa Liidu kõige käegakatsutavamatest saavutustest ja see paikneb ühise Euroopa võrdsusel, mittediskrimineerimisel ja kaasamisel põhineva identiteedi keskmes. Viimases Eurobaromeetri kiiruuringus olid kaheksa vastajat kümnest teadlikud oma kodanikuõigustest ning vastajad näitasid üldiselt tugevat toetust liikumisvabadusele ja liikuvatele kodanikele suuremate hääletusõiguste tagamisele, andes tunnistust ELi kodanikeõiguste populaarsusest. Seega on äärmiselt oluline, et ELi institutsioonid väldiksid aktiivselt ELi kodanikeõiguste õõnestamist mistahes viisil. See nõuab kõigi rikkumiste jälgimist ja puuduste leevendamiseks konkreetsete meetmete võtmist.

COVID-19 tervisekriis on tekitanud takistusi õiguste rakendamisel ning rõhutanud nende õiguste tähtsust miljonite ELi kodanike igapäevaelus, mida on kinnitanud parlamendile esitatud petitsioonide arvukus. Eriolukorra meetmetel on olnud märkimisväärne mõju ning kuigi need on sageli õigustatud, on oluline, et sellised meetmed oleksid ainult ajutised.

Liikumisvabadus – ELi kodakondsuse nurgakivi – jääb sageli suurele rühmale kättesaamatuks. Kõigile kodanikele ja pikaajalistele elanikele võrdse kohtlemise tagamiseks kooskõlas neile ELi aluslepingutega antud õigustega tuleb võtta konkreetseid meetmeid.

ELi kodanike kasutuses on mitu tööriista, mis võimaldavad neil ELi demokraatlikes protsessides osaleda. Kuid see, et need asuvad erinevatel platvormidel, tähendab, et nende kasutamine võib ELi kodanike jaoks segadusttekitav olla. Selleks, et julgustada ELi demokraatlikes protsessides osalemist ja suurendada osaluse töövahendite kasutust, tuleb nende platvormide kasutamist hõlbustada, sealhulgas ühise platvormi loomise kaudu, mis sisaldab teavet iga tööriista konkreetse eesmärgi ja eeliste kohta.

ELi kodanike Euroopa demokraatlikus protsessis osalemise õiguste seas on kõige pikaajalisem, ligipäätavam ja kasutajasõbralikum ELi osalusedemokraatia instrument petitsiooniõigus, millel on ka kõige suurem kohaldamisala, võimaldades ELi kodanikel ja elanikel oma mured otse enda valitud esindajateni tuua, eelkõige seoses ELi õiguse rakendamisega riiklikul ja kohalikul tasandil ning seoses oma õiguste igapäevase rakendamisega kaasnevate probleemidega. Sellest järeldub, et petitsioonidel on oluline roll komisjoni ja liikmesriikide üle poliitilise järelevalve tagamisel ning ühtlasi ELi tasandi seadusandliku ja poliitilise kava loomisesse panustamisel. Seega on kahetsusväärne, et nii nagu 2017. aasta ELi kodakondsuse aruande puhul ei anna ka 2020. aasta ELi kodakondsuse aruanne petitsiooniõiguse kohta üksikasjalikku hinnangut.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	27.1.2022
Lõpphääletuse tulemus	+: 31 -: 3 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Alex Agius Saliba, Andris Ameriks, Marc Angel, Margrete Auken, Alexander Bernhuber, Markus Buchheit, Ryszard Czarnecki, Tamás Deutsch, Francesca Donato, Eleonora Evi, Agnès Evren, Gheorghe Falcă, Emmanouil Fragkos, Malte Gallée, Gianna Gancia, Alexis Georgoulis, Peter Jahr, Radan Kanev, Stelios Kympouropoulos, Cristina Maestre Martín De Almagro, Dolors Montserrat, Ulrike Müller, Emil Radev, Sira Rego, Alfred Sant, Massimiliano Smeriglio, Yana Toom, Loránt Vincze, Michal Wiezik, Tatjana Ždanoka, Kosma Złotowski
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Demetris Papadakis, Ramona Strugariu, Marie-Pierre Vedrenne

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

31	+
ECR	Ryszard Czarnecki, Emmanouil Fragkos, Kosma Zlotowski
NI	Francesca Donato
PPE	Gheorghe Falcă, Dolors Montserrat, Loránt Vincze, Radan Kanev, Emil Radev, Agnès Evren, Peter Jahr, Stelios Kympouropoulos, Alexander Bernhuber
Renew	Michał Wiezik, Ramona Strugariu, Marie-Pierre Vedrenne, Ulrike Müller, Yana Toom
S&D	Andris Ameriks, Demetris Papadakis, Marc Angel, Alfred Sant, Cristina Maestre Martín De Almagro, Alex Agius Saliba, Massimiliano Smeriglio
The Left	Sira Rego, Alexis Georgoulis
Verts/ALE	Margrete Auken, Eleonora Evi, Malte Gallée, Tatjana Ždanoka

3	-
ID	Gianna Gancia, Markus Buchheit
NI	Tamás Deutsch

0	0

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu